

Presentada los ejemplares que marca la Ley
San Hilari Sacalm 14 Agosto 1908

L'Estiuada

PERIODICH D' INFOR-
MACIO COMARCAL

Sortirà cada divendres durant l'estiu ☼ Redacció y Administració: CARRER DE VICH NUM. 9

Any I

Sant Hilari Sacalm, 14 Agost de 1908

Núm. 8

CALMA Y SERENITAT

Com a compàs d'espera y per no apareixer indiferents a les, no del tot sinceres, ratlles que 'l distingit mestre de Viladrau, D. M. Cantarell publicà en el nombre vi de nostre periòdich, ens permetrém fer algunes objeccions que servirán, segurament, com a caps per anar lligant una part del teixit d'una qüestió de capdalt interès en el *Catalanisme*: la instrucció pública.

No està mancat de rahó 'l senyor Cantarell en lo que diu respecte als desastrosos locals-escoles de moltes poblacions, y no solament les de caracter rural si que també en les poblacions de relativa importancia y fins en la capital.

Es cosa aquesta de sobres sapiguda y un mal de fatals conseqüències, y en ell ha fixat, la part impulsiva del *Catalanisme*, d'un modo especial la seva atenció, y tothom sab que es la part més pràctica que s'ha dut a terme. Innombrables son les escoles de iniciativa particular y colectiva que s'han fundat, funcionant d'una manera admirable, en la capital y principals poblacions. Es aquest per nosaltres el *Catalanisme* pràctich y ab nosaltres li regoneix tothom. Cal posar testimonis pera probarho? Es precis enumerar centres docents d'aquesta especie? No, car son amplement coneguts, y si 'l llegidor y 'l senyor Cantarell se 'n volen convencer cal no més que demanin la fulla d'Escoles que subvenciona la entitat *Associació protectora d'ensenyança catalana*. Ab l'advertencia de que allà no hi son totes, n'hi manquen una colla.

Ja veu el senyor Cantarell si se 'n ha preocupat y ocupat el *Catalanisme*, essent, repetim, l'única tasca verament pràctica duta a terme de tot el programa.

Y més, encare: aquesta empresa meritoria. la única que ha portat els mètodes verament pedagògichs, ha tingut la gran virtut de desensopir part del *Magisteri Oficial*, somit en la dessidia, en la ignorancia més llastimosa. Y aixó feya que 'ls pobles descuidessin la part d'Instrucció pública que 'l Govern sempre ha tingut abandonada, y per lo que pochs, ben pochs, mestres s'escarraçaven. Y casi podriam dir que la part latent del *Magisteri oficial* s'era estacionada en la nostra *Provincia*. Que ho digan els Balmanya d'

Espolla, el malaguanyat Albert de La Bisbal, En Dalmau Carles, En Bosch y Cusi y... altres, altres y altres sense oblidar els Dalclós, y En Jou y Olió, l'incomparable Jou qu'encarna tot l'esperit de la joventut dintre 'l *Magisteri*. Are, donchs, mercés al despertar de l'ensenyança, per impuls de la tasca de les escoles catalanes, veyém com tot el *Magisteri* en pés es belluga y forma una creuada formidable que lograda lo que te dret a lograr.

El modo de parlar del senyor Cantarell, es propi d'un que s'ha vist vexat en algún dret, pro no es aquesta la manera de defensar el terror, a nostre entendre; y sápigam de passada que en nosaltres tindrà sempre uns defensors sincers (sense subrayar). Ens animá 'l senyor Cantarell ab l'empenta y propòsits que entrá a Viladrau, pro 'ns fa pena veure'l descoratjat y... no ho acabém de dir, y 'ns estimém més recomanarli la lectura d'aquella sublim obra de D' Amicis, *La Novela d'un mestre*, que a tants esperits a enfortit, y rebi, al ensemps, una estreta de ma ben efusiva, y una asperonada d'encoratjement; y que, sobretot, no 's desanimi.

GLOSANT...

Vinch d'excursió colectiva. Dematinet hem pujat a cal Avi, la caseta humil, aclofada en el collet de l'ubagosa boscuria. Pel camí he gosat. Les fonts ens feyen aturar y les ombres amoroses donaven dolç repós al asseurens sota 'ls ramatjes frondosos. S'han iniciat converses, algunes força indiscretas foguejant de dret el meu *Glosant...* del passat nombre. Ha estada una bella ocasió pera convencem de l'ignorancia, de la mala fé, de la pedanteria y frivolitat d'algunes, ben poques, damiseles companyes meves d'estiueig; pro també he pogut observar el seny, la recta conciencia y fina discreció de la majoria.

Se 'n ha anat de poch com no 'm descobriexo; pro no valia la pena; era donar massa interès a una cosa que no 'n té. ¿Veritat, senyoreta Teixidó? Tinguim com una amiga, encar que no 'm conegui, sent? Y fassi 'ls possibles pera convencer a n'algú més. Jo espero la ocasió de

revelarme a V. Es llàstima véurens cada moment, y no poguernos expansionar sobre aquest particular. Mentres acabaven la partida de tir, aquell jove vá estar força imprudent, veritat? Ja l' hauria defensada, jo, ja: l' hi prometo per altre vegada. Ja veu si tenia rahó aquella persona que en el nostre rotllo defensava 'l meu article del altre dia! Are V. ho ha palpat.

Aquest capvestre, vora la riera, he contemplat un idili, molt poch poétich, y per cert que un dels components alardejava de moral a *ultrançe*; altrement no pot parlar ab el front tant dret qui a més de cometre imprudencies, pot comprometre a un segón... Mare de Deu!

Avuy si qu' estich insípida; els nervis no 'm deixan fer. L' altre *Glosa* ja será mellor.

SHARA...

ALS COMPANYS DE L' ESTIUADA

L' enhorabona companys! Jo os felicito per la bona idea que habeu tingut d' obrir la subscripció pels nostres companys Llangort y Quintana que sofreixen persecució per haber defensat les aspiracions del Nacionalisme. Jo os felicito perquè ab vostra noble acció contribuiréu a fer menys amarch l' exil dels companys nostres qu' hant ingut d' abandonar l' escàlfor de la llar y deixar a unes pobres mares y uns tendres infants mancats del miserable pá de cada día.

Coneixedor, empro, dels vostres nobles sentiments ja 'm esperava, que al publicar L' ESTIUADA os guiava quelcom noble, quelcom més gran que lo que fá un periódich d' informació; ja 'm pensava jo que no s' hauria publicat L' ESTIUADA si no més hagués de servir per l' informació comercial, com diu en sa capsalera. La resposta que feu ab aquesta obra de germanor catalana es el mellor article de presentació que podian fer.

Es hermosa aquesta acció vostra; y molt més ho fora si aquesta llista de subscripció pogués mostrar-se ab orgull com a fidel reflexe del sentiment de germanor dels fills d' aquesta terra y que poguessin dir qu' es un fet lo que diu el company Vilá en son hermós article del passat nombre—que aquí hi resideix el cor de Catalunya.

JOSEPH CLOPÉS Y SUREDA

Arbucias Agost de 1908.

A D. JOAN GARRIGA Y MASSÓ

Regraciantli unes estrofes d' impressió fresca

Com l' admiréu l' encantador paysatge desde 'l *menhir*, el secular vestigi d' una etat d' or llunyana y vaporosa, que 'l mite ensenya!

Clos benehit que un fil de serres núa; dolç paradís de somnis y armonies; jo l' he gosat desd' que 'l breçol deixava... y ara l' anyoro.

¡Oh vos, l' exels, el feynador patrici, qui en un bell gest héu abraçat el poble obscur y humil: quin dolç recort os serva per moureus l' ànima?

En secreteig d' efluvis que delitan, el vell Montseny os déu parlá, tot d' una, com a un devot a l' hora de la posta pura y serena.

¿Qui os ne sent grat? un fill que'n el desterro viu remembrant els reconets y ubagues, entreveient un avenir de joya... tot alegría.

Per ço glosant vostra *impressió* serena os don mercès ab l' ànima esmoguda, boy desitjant el pler de retrovarvos en l' hora dolça,

crepuscolar, d' ensomnis revestida, allá al enfront d' aquell *menhir* que vetlla tot el tresor de contes y rondalles de la vellura.

Y vos qui anéu, fervent, a l' avençada d' aquest esplet que mou santa revolta, com fruhiréu veyent la nostra terra reconquerida!

ANTÓN BUSQUETS Y PUNSET.

Hospitalet de Llobregat 6-8-908.

L' HIGIENE ES LA NEGACIÓ DE LA MORBOSITAT

En totes les manifestacions de progrés hi han intervingut d' una manera més o menys directe, més o menys immediata els coneixements higiénichs. Mercés a n' aquesta preciosa cooperació se realisan transformacions en tots els ordres de l' activitat en l' home y aquest esdevé al ensemps el máxim de perfecció possible, di-

manan especialment del major nombre de llurs aplicacions.

Faltant melloració en qualsevol d'aquestes fonts d'enaltiment, es trenca l'equilibri y balanceix orgànic y la conseqüent harmonia de totes les manifestacions de vida.

L'home a través de sos afers, s'endinsa per instint de fera, al vici; rebrega son destí, malmet el seu enlayrat esser de volubles desvaris y resta sumit a la perversitat, tantost s'apropa al rotlló de sa degeneració.

Aquest pensar, qu'encare n'hi ha que 'ls anima, no donant proves de lo... que son, mereixen que un geni privilegiat els guihi, els hi fassi comprendre y assolí 'l setial qu' en la societat els corresponent.

Veus-aquí la finalitat práctica de l'Higiene moral del home, perfeccionar els sers a la mida més convenient del seu desenrotlló individual y social.

L'Higiene, allarga la vida, conserva la salut y embelleix les facultats morals e intellectuals dels homes.

RAMON BOSCH

Sant Hilari Sacalm.

VOLTANTS DE SANT HILARI

Guia de Sant Hilari a la Roca d'en Plá, y retorn a la vila

Se surt de Sant Hilari seguint la direcció E. Als 7 minuts se deixa a mà esquerra, N., la carretera que va a la grandiosa casa Villavequia; y d'allí cap al Subirá de Santes Creus y també al poble d'Osor. Als 3 minuts se deixa també a mà esquerra la carretera que va a la casa Villaret, y en 10 minuts més, deixant a mà esquerra el camí-ral que va a Santa Coloma de Farnés, se puja al gran aplech de blocs o rocas colossals anomenat la *Roca d'en Plá* (alt. apr. 900 m.) Magnífich y dilatat panorama.

De la Roca d'en Plá en direcció O., en 10 minuts se baixa a la casa *Mas Duell*, sota de la qual entre un gran bosch d'alzines hi ha una rica font. De Mas Duell en direcció S.O. y S., en 5 minuts se baixa a la carretera vella, que feu construir fa uns 15 anys la companyia del Ferrocarril de França.

Se segueix la dita carretera en direcció O., y en 10 minuts se va al Menhir de la Pedra llarga de hon envers al O., en 100 passes, se va al punt culminant de la carretera nova, el coll de Sant Hilari (850 m.) situat en el kilometre 27, de hon en 12 minuts se baixa a Sant Hilari, situat en el kilometre 28 de la carretera que acaba en l'*Es-*

tabliment, en el kilometre 32 y 309 metres, a partir de Hostalrich.

ARTHUR OSONA

PELS COMPANYS CONDEMPNATS

L'ESTIUADA, responent als sentiments de germanor que dehuen regnar sempre entre 'ls bons catalans, y molt més quan germans nostres en ideals sofreixen persecussió per son amor a la Patria, obra una subscripció pera endolcir el calvari que sofreixen fa temps els companys de *Metral·la* Srs. Llangort y Quintana.

Llista.—Francisco Iborra, 5 pessetes; Pau Ridaura, 0'50; Francisco Pla, 1; Lluís Canivell, 1, Francisco Corbera, 1.

Total: 36'50 pessetes.

NOVES

Demá, festivitat de la Mare de Deu, el Balneari, celebrarà la seva festa major.

Ab aytal motiu segurament a la tarda se ballarán sardanes, y hi haurán cucanyes y jochs de *sortija*. A la nit s'engegarà un castell de focs artificials y 's celebrarà un gran ball de gala.

Nº 1

Per l'Arcaldia s'ha publicat un band, fent avinent als vehins que 'l plas pera la recollida de monedes il·legítimes de cinch pessetes, es del 10 al 24 del que som. Estánt autorisats per efectuar-la, solsament, la sucursal del Banch d'Espanya y el representant de la Tabacalera d'aquesta provincia.

Nº 2

El mes que vé comensarán les obres de reparació de la carretera d'Hostalrich a n'aquesta, que com se sab varen ser adjudicades a n'Andreu Agustí, de Banyoles.

Nº 3

S'está procedint a la colocació de banchs de pedra, en els passetjos y fonts.

Tením entès que s'en colocarán alguns a la carretera que va a la Font-Picant, que bona falta hi fan.

Nº 4

Registre civil en el passat mes de Juliol.

Nascuts: Maria Coll Busquets, Hilari Vilá y Clara, Carme Ramón Masmiquel, Montserrat Estragué Vellvehí, Angela Tornés Riera, Maria Solá Solá, Antoni Clos Serrat.—Total 7.

Morts: Antonia Masnou Fornès, de 61 anys; Joan Puig Pijoan, 81 anys; Maria Donés Requesens, 18 mesos; Margarida Puig Busquets, 71 anys; Jaume Rotllant Sabatés, 18 mesos. — Total 5.

Matrimonis: cap.

S' han entregat a l' Arcalfe y al senyor Rector 203'70 pessetes de la funció benèfica celebrada el dia 6.

Dita quantitat se repartirà en bonos als pobres demà y el dia de la festa Major.

Comensan els preparatius pera la festa Major que celebra la nostra vila els dies 29 y 30 del corrent mes.

Sembla serà forsa lluida. El café de l' Unió està en tractes ab una de les mellors coples empordaneses.

Ademés de les sardanes públiques, balls y concerts, hi haurán cucanyes y els populars jochs de *sortija*.

L' animació de la nostre vila es grandíssima. Tot resta acurullat d' estiuejants.

Entre les famílies recentment arribades, recordem els noms de les egüents: Marcell Soler, Vda. de Moragas, Canivell, Francisco Pla, el diputat provincial D. Bonaventura Plaja, Iglesias, Llagostera, Frederich Heredia, Rupert Beldeirain, Vda. Cristofol, Enrich Ciervo, Ecellentíssim D. Antoni de Argila, Gomez, Joseph Segura, Torelló, Ramón Serra, Dolors Escrivá, Joaquim Bonvehí, Alexandre Dirat, Ferrer y Marcet, Sever Via, Francesch Rovira, Reverent P. Casanovas, Sureda, Crescenci Casasteva, Ilu-

minat Camats, Vda. Gal, Barata, Dr. Raventós, Pere Pumpido, Enrich Nevat, Miquel Altayó, Reverent P. Rupert de Manresa, Graells, Parera, Bautista, Enrich Collaso, Carles Clavé, Miret; Dr. Andreu de Andrés, Jové, Arderius, D. Joseph Magraner, Victor Pi, Pau Benaset.

Ens pregan fem constar els noms de Pere Pallás y Ricart Thos, que involuntariament els omitem de la llista dels que contribuïren a la festa benèfica del dia 6.

—El nou dueny del Restaurant de la Font-Vella fa avinent al públich, que se serveixen dinars desde 3 pessetes, així com esmorsars y berenars a preus reduïts. Per encàrrechs, al mateix Restaurant y a casa Garriga, davant el café de 'n Xicu.

Segons datos de la delegació del Observatori de Pluviometria Catalana, establerta a la Rectoria d' aquesta, en el passat mes de Juliol se reculliren 30'5 mil·límetres de pluja.

S' ha resolt favorablement, pel Governador Civil, l' expedient d' adquisició de l' hort anexe a la Casa de la Vila, autorisant a l' Ajuntament pera fer la compra, lo que creyem farà molt aviat.

Nostre bon amic el mestre de l' escola públic N.º Antoni Montañola, ha marxat a Solivella, el seu poble nadiu, ahont descansarà aquestos dies de vacances.

Desitjem li sigui ben plahent l' estiueig.

Imp. Vda. D. Casanovas, Ronda San Pablo, 67 — Barcelona.

La Fonda de

Pasqual Portabella

ha sigut objecte d' importants

===== reformes =====

Preus per dia 5'50 y 6 pessetes

CARRER DE VICH, NÚM, 8

LA PASTELERÍA Y CONFITERÍA

DE

MANEL PLANAS

Avisa al públich que además del variat assortit de dolces, trovarán en ella la tan renomada pasta seca *Barrets de capellá*, eleboració especial de la casa.

CARRER DE VALLS, NUM. 6